

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 2. Prosperitas noxia, origo peccatorum, periculosa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

spertatem, vel omnium bonorum inadescientiam. S. Thom. Aqu. hic.

Expectavimus lucem; & ecce tenebra. Isa. 59. 9. lucem, id est, prosperitatem. Cornelius hic.

Diem hominis non desideravi. Jerem. 17. 16. Dies hominis prosperitas est temporalis, quæ nihil est. Hugo Card. hic in Esth. 9. Dies hominis est ille, quod homo prosperatur, potens est, honoratur, laudatur. Cornelius hic. Hanc prosperitatis diem Prophetæ respexerat, cum dicebat, *diem hom. &c.* S. Gregorius mor. l. 4. c. 15. quasi dies quædam est, cum huius Mundi prosperitas ardet. Sed dies ille in noctem definit: quia sapientie temporalis prosperitas ad tribulationis tenebras perducit. Ibid.

Facto vespere &c. Matth. 16. 2. Prasens afflictio futuræ serenitatis initium est: & e contrario, prasens iucunditas futuræ desolationis signum est. Unde Marth. 16. *Facto vespere dicitis, serenum erit; rubicundum est enim cælum; & mane; hodie tempestas: rutilat enim triste cælum.* Nunc cælum Sanctorum, qui pro Christo affliguntur, rubicundum est; sed crastinò serenum erit. E contrario malorum cælum modò rutilat; sed tempestatem futuram promittit. Hugo Card. in Sap. 11.

Stans à dextris altaris. Luc. 1. 11. à dextris, quia prospera, & bona, nuntiaturus advenerat, ait Euthymius.

Neque altitudo, neq. profundum &c. Rom. 8. 39. Possunt altitudo, & profundum, ad prospera, & ad adversa, referri. S. Thom. Aqu. hic Lect. 7.

Creaturæ, seu beatitudo temporalis, sunt olla fervens: cui si quis nimium adhaerit per amorem, timeat, nè se comburat. S. Vincent Ferr. f. de Commemor. S. Pauli.

§. II.

Prosperitas noxia origo peccatorum periculosa.

Num. 1.

Symbola, & similitudines.

Ex Veteri, & Novo.

Fædumque est diluvium. Gen. 7. 17. Ruperit l. 4. in Gen. c. 25. ait: eo tempore diluvium orbem obruisse, vere scilicet, quò pluvia, imbrésque rariores: defuisse verò mense Novembri; quando ineunte hyeme imbres magis solent fævere. Ex hoc noveris, voluptates, quæ vernò tempore frequentius capi solent, diluvium, & tempestates, consequi. Pinna Ethol. 7.

Prodiit, quasi ex adipe, iniquitas eorum. Psal. 72. 7. Adeps felicitatem, & prosperitatem, significat. B. Theodoretus hic.

Occidit pingues eorum. Psal. 77. 31. Scilicet pingues epulones. Gaudeant ergo macilentæ pecudes; quia non occiduntur, sed pingues. Hugo Card. hic.

Nomen impiorum putrescet. Prov. 10. 7. In æstate, id est, prosperitate, facilius putrescit Polyanth. Sac. Tom. II.

virtus & fama, per vitia, quàm in hyeme, id est, adversitate. Similiter in tepore potius, quàm in fervore; atque in quiete potius, quàm in motu, quò fertur ad bona opera. Ex putredine nascuntur vermes, & serpentes. Sal autem suâ falsedine; & mel suâ dulcedine, corpora à putredine præservat. Cornelius hic.

Locutus sum ad te in abundantia tuâ; & dixisti non audiam. Jer. 22. 21.

Dorsa habentes contra templum Domini; & facies ad orientem; & adorabant ad ortum solis. Ezech. 8. 16. adorabant ad ortum solis, id est, ad ortum prosperitatis; prosperitas enim per solem intelligitur. Hugo Card. hic. Unde Job. 31. 26. *Si vidi solem, cum fulgeret.*

Ventus Auster contrivit te in corde maris. Ezech. 27. 26. Non sævus aquilo, sed lenis, & suavis, Auster contrivit tantam navim. Bæza t. 1. l. 1. c. 7. §. 30. In aquilone adversa Mundi, in Austro blandimenta designantur. S. Isidorus tua in Cant. 4.

Cum introisset Capharnaum. Matth. 8. 5. Juxta Hugonem, *villa consolationis*; ubi ad nutum omnia succedunt; ubi consolamur, animus jacet paralyticus, & vitiis malè torquemur. Pinna Ethol. 134.

Vespere autem factò, cum occidisset sol, afferebant ad eum omnes malè habentes. Marci 1. 32. Ut ex hoc cognoscamus, per ipsam Christi mortem Mundo fuisse redditam sanitatem. Nec non, cum advesperascit terrena prosperitas, aut cum humana claritas obscuratur; tunc est tempus percipiendæ salutis. His splendentibus desuper, malè se habentes ad Christum non veniunt. Sim. Cals. l. 5. c. 10.

Concluserunt piscium multitudinem copiosam. Luc. 5. 6. Excessus noxius; aurea mediocritas. Noxia fuit copia piscium piscatoribus: *rumpebatur rete eorum; impleverunt ambas naviculas, ita ut pene mergerentur.* Paoletti Dom. 4. Pent.

Filius infirmabatur Capharnaum. Joan. 4. 46. quod interpretatur villa consolationis, vel pinguedinis. Et in hoc notatur causa morbi, id est, peccati, abundantia, scilicet temporalis sanitas, & fortitudo corporalis, & cætera huiusmodi bona naturalia; quæ Dominus dat ad consolationem, & gratiarum actionem; sed nos vertimus in corruptionem. Hugo Card. in Joan. hic. Amor ejus agrotaverat in pinguedine Mundi: Ager quippe pinguedinis Capharnaum interpretatur. In abundantia rerum temporalium habitâ vel quasi, infirmatur hominum amor: qui, dum habet abunde, quod habendum est temperatè, ipsâ intemperantiâ est agrotus. *incrassatus est dilectus &c.* Deut. 32. 15. Id. ib. c. 18.

Circumsulsi eum lux de cælo; apertisque oculis nihil videbat. Actor. 9. 3. Non ille obscuritate tenebrarum, sed luminis nimietate, excecatus est. S. Chrysost. hom. 4. de S. Paulo.

Ex Variis Authoribus.

Sicut luna, dum plena est, longius à sole distat;

T t t

stat;

stat; & in hac plenitudine tergum, seu medium arcus, ad Orientem vertit; cornua verò occidentem versùs, aperta habet, ac si ipsum amplecti vellet; cum autem propinquior est soli, magis vacua est; & tunc nova dicitur, vertique tergum ad occidentem, cornua ad orientem. Sic quando homo plenus est divitiis, ac bonis temporalibus; ejulque fama, & honor, per orbem fulget; tunc magis à sole iustitia distare solet, tergaque per oblivionem divino Orienti vertere &c. Diez. Amor hominis erga Deum.

Peccata saepe oriuntur ex bonis temporalibus: sicut de grano puro palca, de argento stannum, de igne fumus, de frumento fufur, de purpura vermis. Broyard. Peccata causa infelicitum bellorum.

Prosperitas similis fumo. Primò, quia fumus domos denigrat; sic prosperitas multis peccatis deformat. Secundo, fumus non diu durat; citò ascendit, & deficit: sic est prosperitas peccatorum. Ps. 36. 20. *deficientes, quemadmodum fumus, deficient.* Tertiò, oculos laedit, sic prosperitas excecatur oculos mentis; ut non consideret, neque videat, quid sequatur. Gemin. l. 1. c. 66.

Prosperitas temporalis simulatur faba; quæ humorem grossum, & inflationem, gignit, stomachum laedit, grossum sanguinem facit; fumum, qui caput offendit; & somnia, tristitia. Sic prosperitas inducit inflationem superbiae, voracitatem gulæ, noxiam stomacho; fumò vanæ gloriæ caput, id est, mentem, replet gignit terribilia somnia, ut frequenter timeant, qui in prosperitate sunt, quæ non sunt timenda; sicut somniantibus accidit. Ps. 13. 5. *Illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor.* Id. l. 3. c. 64.

Ligna, quæ in plenilunio caduntur, vel plantantur; quia tunc humor in corporibus abundat, corrumpuntur & generant vermes, à quibus corroduntur. Humor talis est prosperitas - vitiorum vermes gignens. Id. l. 5. c. 58.

Num. 2.

Exempla, & Testimonia.

Ex Veteri.

Spiritus Dei ferebatur super aquas. Gen. 1. 2. Hebr. *Spiritus Dei incubabat aquis*, sicut aves ovis insident. Cur non aëque terræ incubasse fertur? Aquæ, juxta Petrum Berchorium, Pierium Valer. Anton. Ricciardum, &c. sunt Symbola divitiarum, & terrenæ felicitatis, juxta Ps. 61. 11. *divitiae si affluant, nolite cor apponere.* Terra verò, eorundem sententia, est symbolum hominis abjecti, & infimi, quem filium terræ vocamus: *terra autem erat inanis & vacua.* Gen. 1. 2. Insinuat ergo: licet omnibus sit necessarius Spiritus S., opulentos tamen in aquis adumbratos, imprimis egere ejus fomentò, & auxilio, ut qui gravioribus periculis sunt expositi. Did. Niss. Vit. Abr. l. 4. c. 1.

Memento mei, cum benè tibi fuerit. Gen. 40. 14. Vox Christi est ad quem libet: nihil enim ita oblivionem Domini facit, sicut opu-

lencia. Deut. 6. 13. *cum dederit tibi Dominus Deus terram; cave, nè obliviscaris Domini Dei tui.* Hugo Card. hic.

Manu! quid est hoc? Exod. 16. 15. clamavere præ gaudio Hebræi, visò manna. Angelorum est panis, Hebræorum venenum erit. Primùm vermes concupiscentiæ ebulliet, v. 20. tum nauseam serpentibus obruet. Glandibus feliciores essetis, quàm manna. Oliva l. 2. Strom. §. Unicuique secundum propriam virtutem.

Vocavit Josue omnem Israel - dixitque ad eos: estote solliciti; ut custodiatis cuncta &c. Jos. 23. 2. 6. Dixit hæc, postquam pacem dederat Dominus Israeli. Timuit prudenter; nè tranquillâ pace fruentes, ac delictis exundantes, prævaricarentur. Naxera in Jos. 23. §. 3. Indiget monitore felicitas.

Consultusque est Rex Absolon. 2. Reg. 14. 33. Quid eum putas ex ore hausisse? Psalmorum fragrantiam? humanitatis candorem? Pacis iridem? Superbiit, arsit, rebellavit. 2. Reg. 15. 1. *igitur post hæc fecit sibi Absolon currus & equites &c.* Beatior fuisset serpentis morsu, quàm regis osculò, qui quæ vixisset fortè post pœnam; post amplexum periit, & perdidit. En solum murmur in manna. Num. 21. 5. *cur eduxisti nos de Egypto?* En fragrans in veneno thus! *misit Dominus in populum ignitos serpentes.* ib. Irrigauit sibi ad incolendam regionem delegit Loth. Gen. 13. 10. *quæ universa irrigatur, sicut paradisus Dei.* Noli fidere ubertati, captivitatem regit. Sulphur, non lac, emulsi; uxoris funus, non gregum foetus, respexit. Excepit à Jachele Sifara videbatur sibi nactus in naufragio portum. Judic. 4. 19. 21. *Domine mi, intra; nè timeas.* Cùm sitiret aquam, recreatus est lacte. Quid felicius? Sed Lachesis latebat in lacte. Quò triumphò advecta putas vasa templi aurea in Regis palatium? Mors in phialis, non triumphus. Ut primùm iis usi Chaldaei, eversti sunt à Medis. Dan. 5. 2. 30. Oliva l. 2. Strom. §. Unicus secundum propriam virtutem.

Videns autem Regina Saba - & ordines ministrantium, vestesq; eorum, & pincernas; & holocausta, quæ offerebat in domo Domini; non habebat ultra Spiritum. 3. Reg. 10. 4. 5. Saà: quidam illam particulam, & holocausta vertunt sic: *& ascensum, quò ascendeant in domum Domini.* Non habebat ultra Spiritum, id est, erat diu extra se præ stupore. Unde tanta admiratio? quòd felicitas non attrahat piacula; quòd in tanta felicitate Deo holocausta immolent. Escobar t. 6. Par. Chr. l. 9. Sect. 2. Obs. 3.

Observo, ut fiat in me duplex Spiritus tuus. 4. Reg. 2. 9. Ad quid duplicem petit? an ei non satis Eliæ Spiritus unus, & simplex? Mendoza in 1. Reg. 1. Sciebat Eliseus, Eliam inter labores vixisse; se inter favores: Eliam perfectionibus Achabi vexatum; se donationibus Naamani honorandum. Et quia sciebat duplo graviora certamina à prosperitate, quàm adversitate; ideo duplicem, quò illi resistat, petit. Paolotti Dom. 5. Epiph.

Scidit

Scidit vestimenta sua. 4. Reg. 19. 1. Ezechias, cum esset in tribulatione, vide, qualia faciebat pro salute sua: saccum induit, & in terra sedit. Ubi autem in deliciis esse cepit, cecidit præ altitudine cordis sui. Quando tribulantur Israelitæ, multo plures fiebant; quando autem illos dimisit, tunc omnes peribant. S. Chrysost. hom. 16. in Act.

Indulxisti genti Domine, indulxisti genti: nunquid glorificatus es? Isa. 26. 15. Est sensus: saepe misertus es gentibus, id est, humano generi, & exercuisti in eas incredibilem clementiam. Nunquid cognoverunt? nunquid glorificaverunt nomen tuum? Nunquid è contrario longè à te recesserunt? Securitas enim negligentiam, negligentia contemptum parit. S. Hieron. in Isa. 26.

Vitis frondosa Israel; fructus adequatus est ei. Secundum multitudinem fructus sui multiplicavit altaria; juxta ubertatem terræ suæ exuberavit simulacris. Ol. 10. 1. Damnanda fertilitas, quæ religio sterilefcit! quot pampini, tot scelera; quot vites, tot idola. Malo esurie, quam perire. September apud Hebræos *Ethanim* dicitur, id est, *mensis asperitatum*. Aliqui ita vocatum putant; quod tunc, transactò æstu, & imbres, & fulmina, ruant. Ego verò puto; quod, ubi abundantia, & vinemia, exundat; scelera, & calamitates, non desint. Eccli. 11. 10. *Si dives fueris, non eris immunis à delicto.* Oliva 1. 9. Strom. §. Vitis frondosa.

Ex Novo.

Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoreris me. Matth. 4. 9. Nihil vicinius bonis temporalibus dæmon invenit, quam casum, quam ruinam. Bæza t. 1. l. 3. c. 22.

Apprehensis servis ejus. Matth. 21. 35. Agricola, post uberes vineæ fructus perceptos, insolentes fiunt ad omnia patrandæ. Et quando non felicitas homines à divino deturbavit obsequio? S. Chrysost. per singulos gradus munificentia Dei Judæorum malitia crescebat. Escobar t. 6. Par. Chr. 1. 9. Sect. 2. Obs. 3.

Ex Patribus, & aliis.

Hic (Salomon) bonis initiis malos exitus habuit. Quippe secundæ res, quæ sapientium animos fatigant, magis huic obfuerunt, quam profuit ipsa sapientia. S. August. de Civit. 1. 17. 20.

Nihil est infelicius felicitate peccantium; quæ poenalis nutritur impunitas, & mala voluntas, velut hostis interior, roboratur. Id. epist. 5.

Putatis tunc esse ventum contrarium, quando est hujus sæculi adversitas? Quando enim bella, quando tumultus, quando fames, quando pestilentia, quando cuius; hominum privata evenit calamitas; tunc putatur ventus adversus; ibi putatur invocandus DEUS. Quando autem temporali felicitate sæculum aridet; quasi non est ventus contrarius. Magnæ virtutis est, cum felicitate luctari; nè illiciat, nè corrumpat.

Polyanth. Sacra Tom. II.

pat nè ipsa subvertat felicitas. Magnæ felicitatis est, à felicitate non vinci. Id. f. 11. de Verb. Dom. apud Oliva t. 3. conc. 9. die vener. in hebdomada Passionis.

Merito fortiter flagellatur hic Mundus; cognovit enim jam verba Domini Mundus &c. S. August. f. 12. de Verb. Dom.

Cum prosperitas adest, tunc maximè tempus orationum est, lacrymarum, & compunctionis, & cautela. S. Chrysost. hom. 17. in tribulatione namque ipsa tribulationum malum vel invitos nos corripit, & modestus facit. Ablatò verò tali frænò timendum, nè ad corporeum declinemus; nè de nobis Psalmista dicat: *cum occideret eos, querebant eum, & diluculo veniebant ad eum &c.* Ps. 77. 34. Stengelius div. Judic. t. 1. c. 14.

Prosperitas facit hominem oblivisci fut uræ gloriæ, & mortis, & Inferni: prosperitas replet hominem vitiis, & peccatis; usque ad summum. S. Thom. Vill. conc. 3. de multis. MM.

§. III.

Prosperitatem sperne, quia datur & impiis.

Ex Veteri, & Novo.

Noli amulari in malignantibus &c. Psal. 36. 1. Admonet Propheta, tanquam spiritalis Medicus, Fideles; ut, si videant impios prosperè agere, non provocentur ad eos imitandos; nec irascantur, aut indignentur, adversus Deum, quasi injustum. Bellarminus hic.

Annò quintò decimò Imperii Tiberii Caesaris &c. Luc. 3. 1. Vide, an non parvi faciat Deus orbis regna; quibus hominibus dignitates conferat? Tiberio, Pilato, Herodi &c. cum interim illum, quò major inter natos mulierum non surrexit, in spelunca eremi, sine honore, opibus, privatum vivere patiatur. S. August. in Ps. 62. non ad hoc sumus Christiani, ut terrenam nobis felicitatem petamus; quam plerumque habent & latrones, & scelerati. Baradius D. 4. Adv. t. 2. l. 1. c. 2.

Epulabatur quotidie splendide. Luc. 16. 19. Si Deus tam indulgenter habet eos, à quibus offenditur; quid faciet his, à quibus amatur, & colitur. Did Niss. fer. 5. D. 2. Quadr. §. 2.

Recepisti bona in vita tua. Luc. 16. 25. S. Chrysost. tom. 6. tr. in terræ motum: non dixit, cepisti, sed *recepisti*. Qui recipit, debita recepit: recepisti, quæ solvenda erant, quæ debebantur. Attendite quaestioni: Si justus fuit Lazarus, ut nimirum fuit, & Abraham sinus indicavit, corona, præmia, patientia: iste verò peccator, planè improbus, & inhumanus; cur ait illi, *quia recepisti*? Num enim illi debebatur quidpiam? Fieri non potest, ut homo ita sit penitus justus, ut à peccato sit mundus: neque rursus fieri potest, ut nullus ita malus sit homo, quin habeat aliquod saltè exiguum bonum. Quoniam ergo & Lazarum peccata quadam habere contigerat, & divitem aliquod bonum habere; propterea dicit Abraham: nihil quare; bona illic tua recepisti, & Lazarus mala sua.

T t t 2

Ex